

Slovačka razvojna pomoć Republici Srbiji – da li je vreme za povlačenje?

Jana Radaković* i Dragiša Mijačić**
August 2013.

Uvod

a. Istorijat slovačke ODA u Republici Srbiji u periodu od 2003. do 2012. g.

Međunarodna zajednica je s kraja 2000. godine počela da pruža značajnu podršku Republici Srbiji, nakon godina izolovanosti i propadanja privrede, infrastrukture i osiromašnja stanovništva. Tokom prvih godina donatorska pomoć se uglavnom odnosila na zadovoljenje osnovnih potreba zemlje što je obuhvatilo humanitarnu pomoć, isplatu socijalnih dugovanja ugroženom stanovništvu, pružanje podrške za uvoz električne energije i obnavljanje energetskih sistema u zemlji, nabavku nedostajućih lekova i, uopšteno govoreći, podršku državi za ponovno uspostavljanje ekonomskih i društvenih tokova (SEIO, 2011a).

Od 2000. do 2011. godine zvanična razvojna pomoć u Srbiji iznosi preko 8 milijardi € (Čurković & Mijačić, 2012). Skorije procene govore da je samo u periodu 2007.-2011. godine zvanična razvojna pomoć Republici Srbiji iznosila oko 4,2 milijarde €, od čega je 1,8 milijardi € dodeljeno u grantovima i 2,4 milijarde € u zajmovima. U ovom periodu je realizovano 1,432 projekata, od čega su 1,346 grantova i 86 zajmova (SEIO et al, 2013).

Evropska unija je najveći akter u pružanju finansijske podrške Srbiji. U periodu 2000.-2011, EU je aloci-

rala za Srbiju 6,5 milijardi €, od čega je realizovano 4,6 milijardi €, odnosno 70,8% (Čurković & Mijačić, 2012). Pored Evropske unije, značajno prisustvo u Srbiji imaju i bilateralne agencije (GIZ, USAID, Kina, Italija, Sida, SDC, Kraljevina Norveška, SlovakAid, CIDA, Kraljevina Španija, Češka Republika) kao i međunarodne finansijske institucije (EIB, EBRD i Svetska Banka).

Saradnja između Slovačke i Srbije datira od jula 2000. godine kada je pokrenut tzv. Bratislavski proces - program za demokratsku Jugoslaviju koji je podržavao demokratsku opoziciju i organizacije civilnog društva u tadašnjoj Saveznoj Republici Jugoslaviji.¹ Ova saradnja je intenzivirana na donatorskom sastanku održanom u novembru 2003. godine u Briselu. Slovačka je predstavila svoj Plan državne strategije za Srbiju i Crnu Goru koji utvrđuje prioritete zvanične razvojne pomoći (Country Strategy Paper - Slovak Official Development Assistance to the State Union of Serbia and Montenegro). Sledeći strateški dokument „Srednjoročna strategija zvanične razvojne pomoći Slovačke Republike za period 2003 – 2008“ a zatim i „Srednjoročna strategija zvanične razvojne pomoći Slovačke Republike za period 2009 – 2013“. Pored toga, u periodu 2003. – 2013. godine na godišnjem nivou su se izrađivali nacionalni program i finansijski memorandumi. Ovi dokumenti predstavljaju pravni osnov bilateralne razvojne saradnje između Slovačke i Srbije, a u njihovim okvirima se definišu konkretni uslovi i iznos dodeljenih sredstava.

Prema podacima Slovačke agencije za međunarodnu razvojnu saradnju (SAMRS), u periodu od 2003. do 2012. godine u Republici Srbiji realizovana su 104 projekta u ukupnom iznosu od 13.286.104,38 €, kao i 118 mikrograntova (do 5.000,00 €) u ukupnom iznosu od 1.828.259,10 €.²

* Jana Radaković, istraživač InTER-a, magistrirala je međunarodne odnose i diplomatiju u Slovačkoj. Specijalističke studije je završila na Univerzitetском institutu za međunarodne studije u Ženevi. Trenutno završava master studije na Unesco Katedri za studije preduzetništva Univerziteta u Novom Sadu. Direktor je Akademije ženskog preduzetništva i zamenica direktora Poslovno-inovativnog centra u Bačkom Petrovcu. mailto: janaradakovic@yahoo.com

** Dragiša Mijačić je istraživač i direktor InTER-a. Dragiša je student doktorskih studija na Univerzitetu u Maastrichtu, a magistrirao je razvojne studije na Univerzitetu u Trentu. Autor je više evaluacija, studija, istraživanja i publikacija u oblasti razvojne pomoći. mailto: dmijacic@lokalnirazvoj.org

1 Bratislavski proces je osnovan na modelima dobre prakse saradnje između nevladinih organizacija i demokratskih snaga tokom predizborne kampanje u Slovačkoj 1998. godine, što je rezultiralo demokratizaciji društva u toj zemlji.

2 Podaci o broju mikrograntova za 2011. godinu nisu javno dostupni

Slovačka bilateralna razvojna pomoć u Srbiji u brojkama

Godina	Broj projekata	Iznos dodeljenih sredstava (u €)	Broj mikrograntova	Iznos mikrograntova (u €)
2004 – 2006	65	7.292.000,00	12	1.489.000,00
2007	10	1.979.000,00		
2008	14	1.853.000,00	12	49.653,00
2009	11	1.718.000,00	20	60.993,00
2010	1	160.662,78	29	131.100,58
2011	1	95.105,60	23	
2012	2	188.336,00	22	97.512,52
Ukupno:	104	13.286.104,38	118	1.828.259,10

Izvor: Podaci godišnjih izveštaja SAMRS za navedeni period

U 2009. g. Srbiji je odobreno 11 projekata u iznosu od 1,718 mil €, od toga 5 je realizovano u oblasti infrastrukture, 2 u oblasti civilnog društva, 3 projekta su dodeljena za pomoć u integraciji u međunarodnim organizacijama, a 1 projekat je realizovan u oblasti podrške i razvoja preduzetništva i preduzetničkih inicijativa. U 2010. godini odobren je samo jedan projekat u iznosu od 247.192€ iz oblasti infrastrukture – obnovljivi izvori energije/solarni kolektori. U 2011. godine Srbiji je odobren 1 projekat u vrednosti od 95.105,60€ iz oblasti euro-atlantskih integracija i bezbednosti u Jugoistočnoj Evropi. U 2012. g. Srbija dobija 2 projekta u iznosu od 188.336€ u oblasti – izgradnja tržišne ekonomije i izgradnja demokratskih institucija.

Članstvom u OECD (2000.) i EU (2004.) Republika Slovačka je postala deo zajedničkog evropskog sistema međunarodne razvojne pomoći, poštujući smernice OECD-a za koordinaciju donatorske pomoći. Donatorska pomoć koju Slovačka upućuje Srbiji je u saglasnosti sa OECD procedurama s obzirom na to da se Srbija nalazi na OECD listi korisnika donatorske pomoći, svrstana u kategoriji više srednje razvijenih zemalja zajedno sa Crnom Gorom i BiH.³

b. Mehanizmi za koordinaciju međunarodne razvojne saradnje na nivou Republike Srbije

U prvim godinama planiranje i realizacija zvanične razvojne pomoći u Republici Srbiji je inicirana od strane donatora. Projekti, inicijative i mehanizmi za koordinaciju rada donatora u najvećoj meri su bili zasnovani na predlozima donatora što je bio i slučaj i sa bilateralnom pomoći Republike Slovačke.

Vlada Republike Srbije je od početka radila na uspostavljanju mehanizama za planiranje i koordinirano programiranje međunarodne razvojne pomoći u cilju podizanja njihove efikasnosti i delotvornosti. S tim u vezi u novembru 2000. godine osnovana je Jedinica za koordinaciju razvojne pomoći (Development and Aid Co-ordination Unit – DACU) u okviru Ministarstva za ekonomske odnose sa inostranstvom sa ciljem promovisanja nacionalnih prioriteta kroz blisku saradnju sa razvojnim partnerima. Od maja 2007. godine do jula 2010. godine, DACU se nalazila u okviru Ministarstva finansija, a od jula 2010. godine DACU je integrisana u Kancelariju za evropske integracije (SEIO) pod nazivom Sektor za planiranje, programiranje, praćenje i izveštavanje o sredstvima EU i razvojnoj pomoći (SEIO, 2011a).

Odlukom Vlade Republike Srbije u septembru 2003. godine je osnovana međusektorska radna grupa za koordinaciju humanitarne i razvojne pomoći ISDAKON.⁴ Svrha ove mreže bila je da se olakša komunikacija i informisanje o razvojnoj i međunarodnoj pomoći u okviru državne uprave. ISDAKON mreža se sastojala od predstavnika svih resornih ministarstava (na operativnom nivou) sa nadležnostima i kapacitetima da proaktivno programiraju, koordiniraju, upravljaju i prate realizaciju međunarodne pomoći u svojim sektorima. Pored mreže, u septembru 2004. godine uspostavljen je i informacioni sistem ISDAKON kao upravljački instrument za unapređivanje procesa programiranja i praćenja realizacije međunarodne pomoći.⁵

U periodu do 2007. godine Vlada Republike Srbije je pripremila dva srednjoročna dokumenta za planiranje pomoći u kojim su definisani prioriteta za međunarodnu pomoć, i to 2001. godine (Reformska agenda u Srbiji – Potrebe za međunarodnom finansijskom pomoći) i 2003. godine (Srbija u pokretu – tri godine kasnije). Od 2007. godine strateški prioriteta za međunarodnu pomoć definišu se u trogodišnjem planskom dokumentu pod nazivom „Potrebe Republike Srbije za međunarodnom pomoći“, koji se revidira na godišnjem nivou kako bi obuhvatio jednu dodatnu godinu.⁶ U

³ DAC List of ODA Recipients, dostupna na: <http://www.oecd.org/dac/stats/DAC%20List%20used%20for%202012%20and%202013%20flows.pdf>, poseljena poseta: 12. septembar 2013. g.

⁴ Inter-Sector Development and Aid Co-ordination Network

⁵ Informacionom sistemu ISDAKON može se pristupiti putem internet adrese <http://www.evropa.gov.rs/Evropa/PublicSite/index.aspx>, poslednja poseta: 12. septembar 2013.g.

⁶ Ibid

toku je izrada novog dokumenta koji bi obuhvatao potrebe Republike Srbije za zvaničnom razvojnom pomoći od 2014. godine.

Harmonizacija strateških dokumenata vezanih za zvaničnu razvojnu pomoć između Slovačke kao donatora i Srbije kao korisnika se odvija u okviru Pariske deklaracije koju su donatori i zemlje primaoci usvojile na Forumu o delotvornosti pomoći održanom u Parizu u martu 2005. godine. Kancelarija za evropske integracije poklanja značajnu pažnju da ne dođe do preklapanja između strategija i prioriteta Republike Srbije sa programskim dokumentima Evropske unije, multilateralnih i bilateralnih donatora koji su aktivni u Srbiji. U cilju te koordinacije Kancelarija za evropske integracije održava redovne sastanke sa predstavnicima svih donatora, uključujući i SlovakAid.

1. Izazovi slovačke zvanične razvojne pomoći u Republici Srbiji

a. Smanjenje obima slovačke razvojne pomoći Republici Srbiji

Slovačka razvojna pomoć Republici Srbiji je u opadanju. „Srednjoročna strategija zvanične razvojne pomoći Republike Slovačke za period 2009 – 2013” definiše Srbiju kao jednu od tri programske (prioritetne) zemlje, zajedno sa Afganistanom i Kenijom. Prema podacima iz godišnjih izveštaja SAMRS za period 2009. - 2012. g. broj odobrenih projekata i obim dodeljenih sredstava pokazuje značajne razlike između programskih zemalja. Naime, trend pomoći Srbiji se značajno smanjuje od 2009. godine dok se u istom periodu pomoć Keniji uvećava.

Distribucija razvojne pomoći Republike Slovačke po programskim zemljama (2009-2012)

Zemlja	2009		2010		2011		2012	
	Br. proj.	€	Br. proj.	€	Br. proj.	€	Br. proj.	€
Afganistan	4	570.487	2	479.849	3	796.316	3	547.775
Kenija	5	680.480	6	1.162.000	6	1.425.000	5	1.114.000
Srbija	11	1.718.000	1	247.192	1	95.106	2	188.336

Izvor: Podaci godišnjih izveštaja SAMRS za navedeni period

Kroz donošenje Nacionalnog programa zvanične razvojne pomoći Slovačke za 2011. g. Srbija gubi poziciju programske zemlje, iako je potreba za podrškom reformskih procesa u ovoj zemlji još uvek značajna. Ovim činom Srbija je svrstana u grupu projektnih zemalja sa kojom će saradnja biti uspostavljena putem pružanja tehničke pomoći, odnosno prenosom znanja i iskustva, što je između ostalog navedeno i u Nacionalnom programu slovačke razvojne pomoći za 2013. godinu.

b. Uloga nevladinog sektora u smanjenju slovačke razvojne pomoći Republici Srbiji

Uticaj nevladinog sektora na slovačku političku scenu kroz istoriju demokratskih promena je nesporan. Nevladin sektor koji se aktivno angažuje u procesu slovačke razvojne pomoći organizovan je u mreži koja nosi naziv: „Platforma nevladinih razvojnih organizacija Slovačke” (u daljem tekstu: Platforma). Memorandum o razumevanju između Ministarstva spoljnih poslova i Platforme je potpisan 2010. godine i sadrži odrednice za uključivanje nevladinih organizacija u proces definisanja strateških i programskih dokumenata kao i izbor projekata u koji će biti finansirani u okviru SAMRS. Pored toga, nevladine organizacije učestvuju u realizaciji polovine sredstava ukupne slovačke razvojne pomoći (OECD, 2011). Ovaj procenat je značajno veći od proseka na nivou OECD zemalja, koji je u 2009. godini iznosio oko 20%.

Sa uključivanjem nevladinih organizacija u poslove slovačke razvojne pomoći smanjuje se interesovanje za podršku Srbiji. U okviru Nacionalnog programa razvojne pomoći za 2009. godinu naglašeno je da kod većine nevladinih organizacija prevladava mišljenje da se postepeno napusti Srbija. Kao argument navodi se da investicije u komunalnu infrastrukturu irelevantne i ne smeju da budu predmet buduće razvojne pomoći s obzirom da Srbija ima bolji pristup vodi za piće nego što ima Slovačka, koja je u ovom pogledu na začelju EU zemalja. Osim toga, veliki broj projekata u Srbiji koji su podržani od strane slovačke razvojne pomoći realizovani su u regionima koji imaju isti ili bolji standard nego što je to u razvijenim regionima Slovačke. Međutim, članice Platforme takođe ističu da postoji potreba da se podrži ekonomski i društveni rast u Srbiji, pre svega kroz podršku nerazvijenim delovima zemlje.

Dodeljivanjem statusa kandidata Srbiji⁷ nevladine organizacije okupljene u okviru Platforme dobijaju još jedan argument da Srbiji treba smanjiti nivo donatorske pomoći. Otuda ne čudi podatak da je Srbija konačno izbrisana sa liste programskih zemalja u Nacionalnom programu za 2011. godinu. Naravno, brisanje Srbije sa liste programskih zemalja ne može se posmatrati isključivo kao proizvod lobiranja članica Platforme ali je njihova uloga nesumnjivo značajna u ovom procesu.

Uloga nevladinog sektora u određivanju fokusa slovačke razvojne pomoći može se gledati i iz ugla njihovih partikularnih interesa. Prema izveštajima o radu Slovačke agencije za međunarodnu razvojnu saradnju, u godišnjim pozivima za period 2008. - 2012. g. može se videti da nevladine organizacije koje deluju na prostoru Kenije i Afganistana su najveći korisnici slovačke razvojne pomoći.⁸ Pored toga, dodela grantova u okviru slovačke razvojne pomoći je koncentrisana na nekolicinu nevladinih organizacija. Prema našoj analizi godišnjeg izveštaja SAMRS za 2012. godinu skoro 60% od ukupnog budžeta koji je odobren za 2013. godinu za projekte realizovane u okviru slovačke razvojne pomoći raspodeljeno je između četiri nevladine organizacije (SAMRS, 2013).

c. Slovačka razvojna pomoć kao instrument spoljno-političkih ciljeva

Zvanična razvojna pomoć uglavnom služi kao produženi instrument spoljnopolitičkih ciljeva neke zemlje. Međutim, iz strateških i programskih dokumenata slovačke razvojne pomoći može se utvrditi nedovoljno jasan link između spoljnopolitičkih ciljeva Vlade Republike Slovačke i finansiranja slovačke razvojne pomoći. Primera radi, slovačka razvojna pomoć Srbiji se u znatnoj meri smanjila onog trenutka kada je Srbija postala zemlja kandidat za članstvo u Evropskoj uniji. Sa druge strane, prijem novih članica sa Zapadnog Balkana, posebno Srbije, u Evropsku uniju je jedan od ciljeva Slovačke spoljne politike. Otuda se može zaključiti znatna disproporcija u delovanju slovačke razvojne pomoći u odnosu na ciljeve ministarstva spoljnih poslova Slovačke Republike.

Potrebno je naglasiti da pozitivno iskustvo u tranzicionom procesu ka članstvu u Evropskoj uniji i dobri bilateralni odnosi sa zemljama Zapadnog Balkana, naročito sa Srbijom, daju Slovačkoj komparativnu prednost u odnosu na druge donatore koji deluju u domenu evroatlanskih integracija. Otuda, Slovačka mora iskoristiti ovu prednost kako bi ciljeve svoje zvanične razvojne pomoći poistovetila sa ciljevima svoje spoljne politike i značajnije doprinela Srbiji u procesu pregovaranja sa Evropskom unijom.⁹

2. Nedostatak procene delotvornosti slovačke razvojne pomoći Republici Srbiji

Kao što je ranije navedeno, ulaganje slovačke razvojne pomoći u Republici Srbiji je iznosilo 13,286 miliona € kroz finansiranje realizacije 104 projekata i 1,828 miliona € kroz finansiranje 118 mikrograntova, što svrstava Srbiju među zemljama koje u kojoj je Slovačka najviše ulagala. Međutim, ne postoji ni jedan javni dokument koji govori o proceni uspešnosti i delotvornosti slovačke razvojne pomoći Srbiji.

Procedure za monitoring i evaluaciju slovačke razvojne pomoći su uspostavljene 2008. godine (Ormalm et al, 2008), mada zbog ograničenih budžetskih sredstava njihova implementacija je započela tek 2011. godina. Dakle, tek nakon 8 godina delovanja slovačke razvojne pomoći uvodi se sistem praćenja i evaluacije projekata realizovanih u okviru Bratislava Beograd Fonda (BBF), a kasnije SAMRS.

U međuvremenu je organizovana ad hoc evaluacija četiri projekata realizovana u Srbiji u periodu od 2009. – 2011. godine. Međutim, postavlja se pitanje kvaliteta selekcije projekata za evaluaciju,¹⁰ kao i vremenskog okvira.¹¹ Na kraju, mora se postaviti i pitanje visine ugovora za ovu evaluaciju jer iznos od 451.812€ za evaluaciju četiri projekta značajno prelazi tržišnu cenu za ovu vrstu usluga.¹²

Međutim, kako bi se izvukle pouke i procenili rezultati efekata slovačke razvojne pomoći Srbiji potrebno je uraditi detaljnu evaluaciju u skladu sa OECD DAC kriterijumima. Imajući u vidu da je Srbija jedna od prvih zemalja korisnika slovačke razvojne pomoći, ova evaluacija bi značajno koristila SAMRSu jer primeri dobre prakse i naučene lekcije iz ove evaluacije bi značajno unapredile rad SAMRSa u drugim tranzicionim zemljama i post-konfliktnim društvima.

8 Na primer, u pozivima od 2008. do 2012. godine nevladina organizacija „Clovek v ohrozeni“ je uspela da dobije 21 projekat u ukupnom iznosu od ~2,27 miliona eura. U pozivu za 2012. godinu ovoj organizaciji je odobreno 5 projekata u ukupnom iznosu cca 660.000€, u 2011. g. odobrena su im 3 projekta u iznosu od 536.000€, u 2010. g. su odobrena takođe 3 projekta u iznosu od 478.000€, u 2009.g. odobreno im je 8 projekata u iznosu od 500.000€, a u 2008. g. odobreno im je 2 projekta u iznosu od 96.000€. Ova organizacija je fokusirana na rad u zemljama u razvoju kao što su Afganistan i Kenija.

9 Sličan zaključak je iznet i u pomenutoj OECD studiji gde se navodi da slovačka razvojna pomoć mora imati veći fokus u oblastima i na područjima gde postoji veća komparativna prednost u odnosu na druge donatore. OECD (2011, p.7).

10 Izabrana su četiri projekta iz iste oblasti - podrška subjektima u Srbiji u procesu integracija u međunarodne organizacije – što predstavlja oblast u kojima je teško proceniti konkretne rezultate dodeljene pomoći (za razliku od npr. projekata razvoja infrastrukture gde su efekti mnogo opipljiviji).

11 Evaluacija je obuhvatila projekte koji su realizovani u periodu 2009.-2011. godine kada je slovačka razvojna pomoć u Srbiji već bila u opadanju, dok se nije procenivala uspešnost projekata iz predhodnog perioda kada je nivo slovačke pomoći Srbiji bio neuporedivo veći.

12 Primera radi, evaluacija efektivnosti i efikasnosti sveukupne razvojne pomoći Srbiji po sektorima, koja je obuhvatila 4,6 milijardi € pomoći i 1.400 projekata je koštala oko 130.000 €.

3. Zaključak i preporuke

a. Da li je vreme da se SAMRS povuče iz Srbije?

Slovačka razvojna pomoć igra značajnu ulogu u procesu tranzicije, demokratizacije i modernizacije društva u Republici Srbiji. Pomoć Srbiji datira još od jula 2000. godine kada je Slovačka podržavala podršku promene režima u Jugoslaviji kroz Bratislavski proces – program za demokratsku Jugoslaviju. Bratislavski proces spada u pionire slovačke razvojne pomoći i predstavlja prvi uspešni prenos slovačkog znanja i iskustva u procesima mirne demokratizacije društva na neku tranzicionu zemlju. Ovo je potvrđeno i od tadašnje srpske političke elite koja je u više navrata isticala značaj Slovačke u procesu promene vlasti u Srbiji.

Pokretanjem slovačke zvanične razvojne pomoći 2003. godine Srbija je postala jedna od prioritarnih zemalja. Srbija je prvo bila korisnik BBF a kasnije i SAMRS fonda. U periodu od 2003. do 2012. godine u okviru slovačke razvojne pomoći Srbiji realizovano je 104 projekata u ukupnom iznosu od 13.286.104,38 € i 118 mikro-grantova u iznosu od 1.828.259,10€. Srbija je 2011. godine izgubila status programske zemlje što je u značajnoj meri smanjilo nivo ulaganja slovačke razvojne pomoći.

Gubitak pozicije Srbije kao programske zemlje se poklopilo sa dobijanjem statusa kandidata za članstvo u Evropsku uniju. Međutim, efekti slovačke razvojne pomoći mogu biti značajno veći ukoliko bi se podržala tehnička pomoć Srbiji u procesu pregovaranja sa Evropskom unijom, u čemu Slovačka ima komparativnu prednost u odnosu na druge bilateralne donatore.

Povlačenje slovačke razvojne pomoći sa teritorije Srbije imaće negativan uticaj kako na Srbiju tako i na Slovačku koja je do nedavno poentirala na komparativnim prednostima koje imala u okviru donatorske zajednice u Srbiji. Šta više, Slovačka spoljna politika gubi svoj uticaj na društveno - ekonomski i politički razvoj najveće zemlje na Zapadnom Balkanu i otvara nišu za nove aktere razvojne pomoći koji će ovu ponudenu priliku sigurno dobro iskoristiti.

b. Nekoliko preporuka ili kako vidimo delovanje buduće slovačke zvanične razvojne pomoći u Srbiji?

Slovačka razvojna pomoć igra značajnu ulogu u procesu tranzicije, demokratizacije i modernizacije društva u Republici Srbiji. Pomoć Srbiji datira još od jula 2000. godine kada je Slovačka podržavala podršku promene režima u Jugoslaviji kroz Bratislavski proces – program za demokratsku Jugoslaviju. Bratislavski proces spada u pionire slovačke razvojne pomoći i predstavlja prvi uspešni prenos slovačkog znanja i iskustva u procesima mirne demokratizacije društva na neku tranzicionu zemlju. Ovo je potvrđeno i od tadašnje srpske političke elite koja je u više navrata isticala značaj Slovačke u procesu promene vlasti u Srbiji.

1. Slovačka ODA kao instrument diplomatije - Srbiji su potrebni mudri lideri koji žele Srbiju koja napreduje, koji imaju hrabrosti da preduzmu hrabre odluke na bilateralnim i multilateralnim sastancima, te doprinesu većem poverenju i smanjenju potencijalnih žarišta konflikata. Slovačka ima generaciju profesionalnih diplomata (Eduard Kukan, František Lipka, Miroslav Lajčak) čija uloga u procesu demokratizacije srpskog društva i mirnog rešavanja konflikata je nesporna.
2. Uloga slovačke ODA u jačanju ekonomske saradnje - ekonomska saradnja predstavlja suštinu zvanične razvojne pomoći. Slovačku ODA vidimo kao instrument ekonomske diplomatije s obzirom da je neophodno povećati učešće poslovnog sektora u sprovođenju projekata slovačke ODA, posebno danas kada Ministarstvo inostranih i evropskih poslova Republike Slovačke ima puno veće nadležnosti u oblasti ekonomske diplomatije.
3. Uloga slovačke ODA u procesu evropskih integracija - EU je jedna od najvažnijih politika za stabilnost zapadnog Balkana i IPA - finansijski mehanizam ima važnu ulogu u ovom kontekstu. S obzirom na novi status Srbije kao kandidatske zemlje za članstvo u EU, sprska
4. Državna administracija suočava se sa potrebom za pomoći u oblasti upravljanja sredstvima EU čiji će iznos biti do deset puta viši nakon pristupanja EU, te efikasna intervencija i prenos iskustava iz oblasti razvoja sistema decentralizovanog upravljanja sredstvima EU je već danas više nego neophodna.
5. Slovačka ODA i unapređenje regionalne saradnje - regionalna perspektiva u oblasti donatorske pomoći je potrebna a planovi da se ista i sprovodi su pripremljeni. U ovom kontekstu važno je da se Slovačka upozna sa politikom Regionalnog Centra za Saradnju (RCC, bivši Pakt stabilnosti jugoistočnu Evrope) sa sedištem u Sarajevu, jer upravo ova organizacija će igrati ključnu ulogu u procesu ekonomske stabilnosti regiona, u unapređenju regionalne saradnje u svetlu budućeg EU članstva članica Regionalnog Centra za Saradnju. Slovačko iskustvo kao jedne od četiri članice Višegradske Grupe¹³ može da posluži kao dobar primer regionalne saradnje zemalja srednje Evrope koje delovali u mnogim oblastima od zajedničkog interesa – članstva u EU do boljeg razumevanja kulturnih i intelektualnih vrednosti u različitim religijskim tradicijama.

¹³ Višegradska grupa osnovana je kada su 15. februara 1991. godine u Višegradu (Mađarska) predsednik Poljske Leh Valensa, Čehoslovačke Vaclav Havel i premijer Mađarske Jožef Antal potpisali svečanu deklaraciju o tesnoj saradnji na putu u EU

6. Literatura

Ćurković, V- & Mijačić, D. (2012), "Impact Assessment of EU Financial Assistance to the Republic of Serbia: Time for Change", InTER, Beograd

OECD (2011) "DAC Special Review of the Slovak Republic", OECD, Paris

Ormalin, C. et al (2008), "Methods and Procedures Manual on Monitoring & Evaluation of the Slovak Official Development Assistance", IPM, April 2008.

SAMRS: "Národný program oficiálnej rozvojovej spolupráce SR na roky od 2003 -2013", Bratislava

SAMRS: "Výročné správy SAMRS za roky 2008 – 2012", Bratislava

SAMRS (2013), "VÝROČNÁ SPRÁVA I 2012- Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu", Bratislava

SEIO (2011a), "Deset godina razvojne pomoći Republici Srbiji", Beograd

SEIO (2011b), "Potrebe Republike Srbije za međunarodnom pomoći u periodu 2011-2013. godine", Beograd

SEIO (2012), "Akcionni plan za programiranje i izveštavanje o sredstvima EU i razvojnoj pomoći Republici Srbiji", Beograd

SEIO at all (2013), "Evaluation of effectiveness and efficiency of development assistance to the Republic of Serbia per sector", Beograd